

BUDA-PESTA

29 Maiu st. v.
10 Iunie st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 22.

ANULU XIII.
1877.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de ann 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

CREDINTIE, DATINE SI MORAVURI ROMANE.

(Fine.)

Tieranulu românû mai crede, că 'n diu'a celei din urma judecâti, Dumnedieu nu tine 'n séma binele facutu unui Tiganu, căci omulu trebuie sè miluiesca unu sufletu intregu, pe cându Tiganulu n'are de câtu o jumetate, d'o fi avënd'o si p'aiia.

Ací 'ntâlnimu unu fenomenu din cele mai curiose în filosofi'a istoriei: marea cestiune a inegalității ómeniloru, sprijinita pe inferioritatea séu lips'a de sufletu. Subiectulu e atâtu de bogatu si de feluritu, în câtu nu cu acésta 'mpregiurare m'asiu indemná sè-lu studiezu. Voiu aminti numai în trécatu pe d'o parte, că isvorulu acestei gresite pareri e 'n asemuirea ómeniloru de josu cu dobitócele, carora li se contesta posesiunea ori-carei facultâti mai inalte; pe d'alta, că lung'a vietuire a casteleuru din vechi'a lume resariténa, mai cu séma la Indiani si Egipteni, a fostu mijloculu celu mai puternicu prin care s'a pastratu o atâtu de nedrépta deosebire 'ntre ómeni.

Din Asia, prejudetiulu trecù la greci si la Románi, în ochii carora slavii treceau dreptu fiintie fara sufletu. Catone celu betrânu îi pune 'n rëndulu unélteloru de aratu, între boi si fierele plugului. *)

*) Cato in „De re rustica.“

Ceva si mai de miratu. S'au gasitu sinóde compuse din calugari de 'nalta ierarchia, că celu din anulu 585, tinutu la Mâcon, în care, dupa marturi'a lui St. Grégoire de Toars, se discutà cu multa seriositate déca femeia trebuie sè fia considerata cá avëndu unu sufletu intregu cum are barbatulu, de óre-ce scriptur'a vorbesce 'n generalu despre omu, far' a face deosebire între barbatu si femeia. D'altmintrelea, la noi e aprópe proverbiala parerea, că femeia e numai câtu jumetate barbatulu. Se dice „cruce de femeia“ în opositia cu „cruce de voinicu“ spre a se aretá inferioritatea nu numai fisica, ci si morala a femeii fatia cu barbatulu.

Déca dar o asemenea superstitiune a fostu cu putintia pentru partea iubita a sexului omenescu, cum sè nu fi fostu si mai lesne de mantinutu pentru nenorociti de Tigani, cari rabdara jugulu robiei atâtu amaru de vreme? Si acésta 'mpregiurare — lung'a robia a negriloru si 'n parte a Tiganiloru din Europa — unita cu dispretiulu ce firesce atragea dupa dèns'a o atâtu de 'njosita positiune sociala, ne esplica cu 'ndestulare pentru ce Românulu a pututu crede multu tîmpu, că Tiganulu n'are de locu sufletu séu că are numai o jumetate.

Iata prin urmare de unde se nascu 'mpotrivi-rea d'a milui pe Tiganu cu deplina voiosia si cu bucurósa inima.

*

N'a 'ntárdiatu inse sè se simta, cà faptulu erá aspru si neomenosu. Moral'a, chiar si cea crestina, nu facea nici o deosebire de colóre séu de rasa. Si apoi unu glasu inlauntricu spunea fia-caruia, cà prigonirea e nedrépta. S'a 'nceputu dar a se dá si Tiganiloru de poména, ênse luându-se óre-care garantii. Si-a disu Románulu cam ast-felu: — Tiganulu e síretu si mincinosu, datu la tóte pecatele, cá unulu ce n'are nimicu de pierdutu, de óre-ce nu se bucura de nimicu, nici de meritu, nici de stima, nici de respundere; deci, cându i-oiu dá ceva de poména, sè am unu marturu sicuru!

D'ací datin'a d'a bate cu piciorulu în pamêntu, ori-cându miluiesce p'unu Tiganu cer-sitoru.

In acésta procedere, dóue eleminte mi-paru pline de 'nsemnatate, si a supra-le credu cà trebuie sè me oprescu câte-va minute.

*

Tiganulu, dice-se, e viclénu, mincinosu si 'ndiestratu cu tóte defectele.

Acésta apretuire a poporului eu unulu o gasescu de multu bunu simtiu, ba asiu puté dice, cà enuntia unu adeveru de netagaduitu, dupa mine, a supra caruia voiu lasá sè vor-bésca însesi faptele, ast-felu cum le gasescu în viéti'a sociala din Románi'a libera.

Neamulu tiganescu a fostu robulu boier-mii pên' la revolutiunea din 1848. E bine, ceea ce l'a caracterisatu in totu-dé-una, a fostu is-cusinti'a si 'ndemânarea, unu spiritulu finu, in-ventivu si de rapede petrundere. Intrigantu, 'mladiosu, sciindu sè respunda la timpulu si subt aparinti'a prostiei, sè batjocorésca si sè biciuie pe nedegrositii-i stapâni, Tiganulu a jucatulu in totu timpulu rolulu aceluor sclavi dibaci si nurlui, pe cari Epicharmu, Menandru, Plautu si Terentiu i-au nemuritu intr'ale loru víi si desfetatóre tipuri.

In curtea boierului, care avea 10—15 sa-lasie de robi, ei tineau gospodari'a si mersulu curtii. Tiganulu erá bucataru, si bucataru de frunte, visitiu priceputu, argatu harnicu, omu credinciosu de afaceri si istetiu lucratoru de unelte trebuitóre vietii casnice. Tiganc'a erá pedagóg'a si doic'a copíiloru, chelarésa, femeia de serviciu, spelatorésa, gainacésa si totu ce

mai trebuia. In tieseturi amoróse, Tiganulu erá Mercuriulu celu nesdravanu alu Jupiterului coconasiu si alu Venerei coconitie.

De aceea si anecdotele poporare dau Tiganiloru unu locu de capetenia.

Ele sunt atátu de numeróse, in câtu aru formá mai multe volume. Totusi, eu nu voiu amintí de câtu vr'o dóue-trei, cari mi-paru mai caracteristice.

Boierulu avea atâte trasuri, atátia cai, atâte hamuri si atâte alte obiecte, siele, hartuiri si bice, in câtu, vediéndu-le, i-se parea cà e la téggu. I veni dar naiv'a ideia d'a organisá unu felu de bâlcíu, cu care Tiganulu se 'nsarciná bucurosu. Veselu se plimbá boierulu cu mâni-le la spate printre claile de fênu, printre hâr-daie, armasari si tóte averile sale, întrebându pe Tiganu, din cându in cându: — „cátu cei pe cutare lucru, jupâne?“ Pe cându ipochime-nulu nostru isi petrecea ast-felu — musteriulu unicu cá puiulu de cucu — Tiganulu, calcându dupa dânsulu in virfulu picioréloru, îi trage cu putere o palma pe la céfa. — „Ce felu, cióra, imi trasesi o palma?“ — „Eu, cocóne? Sè n'am parte de Dumnéta dec' oiú fi datu cu!“ — „Apoi atunci cine? Tu nu-lu vediusi p'elu de m'a lovitú?“ — „Cum pecatele mele sè-lu vediu, boierule, prin estu téggu mare?“

Disei c'acésta poveste e caracteristica. Iata 'n ce sensu si pentru ce: fiindu cà pe d'o parte ne aréta iscusinti'a si spiritulu Tiganului, ér pe d'alta e o satira sdrobotóre, care res-buna si pe tieranu de nesuferit'a 'ngâmfare a tiraniei ciocoiesci.

De felulu ei sunt multe, sute si mii, pe cari sè le 'nsiru întielege ori-cine cà nu-mi e a minte. Anton Pann,¹⁾ Filemon²⁾ si diferitele culegeri de glume poporare³⁾ voru puté 'n-destulá cu 'nlesnire pe doritorii d'a-le cu-nósce.

Si apoi, in mare parte, ele sunt in memo-ri'a tuturoru. Càci cine, pronunsiandu cuvêntulu de *curca*, cine nu-si amintesce vênatorésca isprava a Tiganului care 'mpuscasc curcile din satu si care se scusa dicêndu cà:

Déca e curca,
De ce se 'ncurca

¹⁾ In „Povestea Vorbii“, „Mosiu-Albu“ si alte publicari.

²⁾ Vedi „Ciocoi vechi si noi“, publicati in „Re-vist'a româna.“

³⁾ In nou'a-mi carte intitulata „Cercetári a su-pra proverbeloru române“, am datu o notitia aprópe completa despre publicatiunile de pên'acum, cuprin-dietóre de literatura poporara.

Diu'a 'n reversatulu dioriloru
In calea vênatoriloru? ¹⁾

Si totu ast-felu isi amintesce si despre priceperea lenesiului ce stá lungitu la sóre, cuprinsu de setea fumatului si care, vediéndu cá trece unu *Rumânicu* calare, ilu întrebà:

— Asta e iép'a de anu,
Care-a muritu pe Baraganu?
— Ce spui, cióra de Tiganiu,
Traiesce ce-a muritu anu?
— Vorba sè fia. Esti bunu?
Dà-mi o lulea de tutunu! ²⁾

Avemu aci nu numai dialoguri pline de sare, ci chiar si o 'ntréga actiune, care ne oglindesce de minune desceptatiunea Tiganiiloru, nu far' a ne duce cu mintea, cum mai disei, la tipurile sclaviloru lui Plautu si Terentiu.

Facu acésta alaturare într'adinsu, cá sè provocu a supra-i luarea a minte a tineriloru, carora le-aru placé sè se 'ndeletnicésca cu studii a supra unoru ast-felu de nimerite comparari. Êr câtu despre talentii si vioiciunea acestui soru de ómeni, eu credu cá nici dlu V. Alesandri, nici dlu B. P. Hasdeu nu s'au incelatu câtusi de putinu, cându celu d'ântâiu s'a silitu sè ne dea 'n comedie-i nationale tipuri de Tigani luate din mijloculu sociétatii, celu d'alu doilea sè ne puie 'n actiune, in dram'a dsale „Resvanu Voda“, îndemânarea si foculu ce n'a fostu cu neputintia sè 'nsufletiésca pe tiganesculu seu erou.

Asiu puté pune si mai in evidintia asertiunile-mi de mai susu. notându cáta importantia au avutu si totu mai au tiganii de la noi, cá lautari, ³⁾ cá ghicituri si farmecatori, cá buni mesteri in lucrarea aramei si a fierului, in scobirea linguriloru si altoru unelte; dar... m'asiu pré abate de la subiectu, atragéndu-mi ast-felu meritate mustrarì din partea obositulu cetitoru.

Voiu adauge numai cá invocarea pamêntului cá marturu demnu de tóta 'ncrederea, cându se dà de poména Tiganului, imi pare unu restu paraginitu din adorarea pamêntului cá divinitate la tóte vechiele popóre ale resaritului, ca si la Greci si Románi. „Magna mater“ si „Alma Tellus“ séu „Terra dea“ se 'ntâlnescu atâtu de desu 'ntr'ai celoru din urma

¹⁾ Acésta anecdota e trecuta de d. Al. I. Odobescu in *Φεῦδο-κωμικὸς*.

²⁾ Vedi scrierile lui Anton Pann.

³⁾ Vedi ale mele „Incercari critice a supra unoru Credintie, Datine si Moravuri ale poporului românu“ (Bucuresci 1874) pag. 74.

scriitori, in câtu credu cá me potu scuti d'a mai starui a supra acestui punctu.

*

Cá 'nchiaiare, voiu dice cá datin'a de care-mi fu vorb'a erá ursita sè se stinga, la cea d'ântâiu adiare a suflării libertatii si anevoiósei egalitati. Indata ce 'nfiarar a robiei se sterse de pe fruntea indelungu asupritiloru Tigani; indata ce nomadii d'odinióra se asemuira poporului si ce contopira cu dênsulu, renuncându la limb'a, la portulu si la apucaturile ce i deosebiau de ceilalti locuitori, prejuditiulu începù sè dispara. Êr déca adi se mai vede esisténdu prin departate cotune, caus'a e cá totu mai sunt câte-va salasie de Tigani neasimilitati, si cá obiceiurile si datinele populare sunt fórte anevoie de desradecinat.

Ori cum ênse, d'a ei stingere nu ne putemu câtusi de putinu mâhni. Din contra, încetându cu deseversire, va fi unu intreitu folosu: pentru morala, cáci contraria erá moralei alegerea celoru ce meritau mil'a si respingerea unoru nefericiti carii n'aveau alta vina, cându saraci'a si neputinti'a 'i siliu sè 'ntinda mân'a, de câtu vin'a d'a fi mai óchiasi si d'a fi fostu nascuti Tigani; pentru spiritulu generalu alu sociétatii care, pe nesimtite, se va deprinde sè 'ntieléga, sè practice si sè pretuiésca egalitatea; pentru moravuri, care se voru scapá d'unu prejuditiu nu numai ciudatu, dar si absurdu, dar si neomenosu.

Paris, maiu 1877.

G. Dem, Teodorescu.

BALCANULU SI CARPATULU.

Balcanulu si Carpatulu la Dunarea marétia,
Cá doi giganti naprasnici stau astadi fatia 'n fatia,
Si-aprinsi de doru de lupta, cu ochii se mesóra,
Cu glasulu s'amenintia, cu gândulu se dobóra,
Dicéndu: „Nu potu sè 'ncapa doi palosi intr'o téca!
„E scrisu din noi doi unulu in pulbere sè tréca!“

Balcanulu fanaticulu, muncitu de aspra ura,
Nu stie sè 'ngradésca selbatic'a lui gura,
Si dice in trufia: „Carpatule vecine,
„De nu plecá-ve-i fruntea, amaru va fi de tine;
„Cà-ci repedí-voiu grabnicu din plaiurile-mi nalte
„Torente 'necatóre deprinse cá sè salte
„Din maluri peste maluri, din munte peste munte,
„Sè-bata-a tale cóste, s'acopere-a ta frunte,
„Sè faca intr'o clipa cá sè dispari din lume
„Cu-a tale stânci si codri, cu-ai tei copii si nume!“

Carpatulu scóte-unu freamatu teribilu de urgía,
Miscandu cóm'a-i de codri, cá leulu in manía,

Si 'n hohotu lungu respunde: „Balcane-a ta trufia
„Aréta cà tu asta-di cadiutu esti in pruncia.
„Nevoe ai de-o cârje ruin'a-ti s'o supôrte,
„Câci esti acum, sermane, ajunsu pe pragu de môrte.
„Ai fostu o-dinióra gigantu prin inaltime,
„Amaru prin fanatismu-ti, puternicu prin crudime!
„Ai reversatu pe lume si gróza si rusine,
„Si te-ai scaldatu in sange pên' ce-ai datu peptu cu
mine.

„De-atunci au trecut secolii! . . . Plapand'a omenire
„S'a desteptatu, si numai tu stai in ardormire
„Ademenitu de visuri nebune si trufasie,
„Far' a petrunde norii care te tînu in fasie.
„Orbu uriesiu! cu cârj'a, tu, genele-ti ridica
„Si vedi l'a tute póle câtu umbr'a-ti e de mica!
„Esti stersu din cartea lumei, tu, care din vechime
„Stai rezematu, in somnu-ti, de-o putreda marime;
„Si vrei sà tîi in lantiuri popórele cretine?
„Si vrei, Balcane gârbovu, eu sè me 'nchinu la tine?
„Dar n'audi cum te ride si Dunarea si Marea?
„Devis'a-ti-e sclavi'a si-a mea . . . neatêrnarea!“

Cum dicu, doi vulturi ageri, sburandu din virfu de
munte,

Se 'naltia pêne 'n ceruri si scotu tipete crunte.
E unulu din Balcanuri, si din Carpati e altulu,
Multu rapede le-i sborulu, multu falnicu le-i asaltulu,
Câci se isbescu cá fulgeri la lupta-ucigátóre!
Intinsele loru aripi se batu lucindu la sóre
Si-a loru cumplite ghiare si pliscuri otielite
Isi dau loviri de môrte si rani isi facu cumplite.

De-o-data unulu cade ucisu pe-a nóstre lanuri . . .
E vulturulu pradalnicu din tristele Balcanuri,
Si 'n patru parti a lumei sboru smulsele lui pene . . .
Si cânta Libertatea pe maluri Dunarene!

Mircesci 14 Maiu, 1877.

V. Alesandri.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romana, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmasie.)

Tomulu II.

Amantulu Olimpiei.

I.

L a t i n t a.

Precum dîseramu, Olimpia se clatiná si paliditate sa de colórea plumbului se marea din secunda in secunda.

Ea fu cuprinsa de o reactiune invederata. O slabitiune completa, o nimicire absoluta urmau energiei mari si nervóse, manifestata unu momentu de jun'a femeia.

— Ralph e mai tare de câtu sè nu ne póta duce pe amendoi, — dise marquisulu. De cumva mi-vei permite, me voiu urcá si eu pe spatele calului si te voiu sustiné.

Dóm'n'a Chavigny respunse prin o miscare afirmativa a capului.

Saint-Maixent se asiediá dinapoi'a ei, si Ralph

plecà in galopu repede, fara a paré a simti greutatea sarcinei dupe.

Indata ce gentilomulu si frumós'a Olimpia disparura in departare, poian'a devini teatrulu unui spectacolu curiosu si comicu.

O tufa fórte mare, si de totu aprópe de castanulu grosu, se deschise si din acea esi cu incetulu Lazaru, observandu precautiunea cea mai mare cá frundiele spinóse sè nu-i impunga nici fati'a nici mânilé.

Demnulu servitoriu, ale carui vestminte de livrea erau ascunse sub unu paliu largu, avea o fisonomia suridiátóre. Infatisiarea lui viala si privirile lui stralucite esprimau satisfactiunea cea mai viua.

— Pst! — dise elu lipindu dóue degete pe bu-diele sale, si producédu unu strigatu bizaru cá acelor'a alu strengariloru de Paris din tóte timpurile, si care s'a propagatu din generatiuni in generatiuni, din secululu alu optu-spre-diecele si pana in diu'a de astadi.

Fara indoiéla acestu semnalu erá cunoscutu si de strengarii din provincie, câci abiá resuná, cându cei doi pretinsi morti, intinsi pe érba, si-deschisera ochii, si-intinsera manile, se redicara, se privira cu unu risetu mare, si in fine parasira positiunea horisontala, spre a stá éra si in picióre.

In acel'a-si timpu fugarii, adeca sporniculu de vorbe si consotiulu seu, parasira desisiulu care li-a servitu de asilu, si se apropiara de mic'a grupa de trei persóne din care si Lazaru facea parte.

— E bine, maestre, — întrebá sporniculu de vorbe, — esti indestulitu cu noi?

— Nu se putea mai bine, — respunse Lazaru.

— Jócatu-amu bine mic'a nóstra tragi-comedia?

— De minune!

— Va sè dica meritámu cei dóue-dieci de luisdori, ce au remasu sè-i impartimu între noi?

— Éta-i, si dreptu dovéda a indestulirii mele inalte, éta ve mai dau inca optu luisdori. Doi pentru fia-care!

— Esti generosu si e o placere a lucrá pentru dta!

— Acuma, fratiloru, nu mai aveti nimica de facutu aice. Departati-ve câtu mai repede si nu uitati cá o indiscretiune n'ar produce nici unu bine pentru voi.

— N'ai frica, avemu minte! De cumva intr'o di óre-care vei avé trabuintia de servitiile nóstre, scii unde ne poti aflá. Adu-ti a minte de noi!

— Pré bine.

Cei patru banditi plecara repede, prin poiéna, pe calea contra cârcim'a ticalósa, unde ei si-propusera a se intari inainte de a se reintórce in Mauriac, si Lazaru cu pasii lini si mesurati ai unui preumblatoru de omenia a carui consciinti'a e liniscita, plecà pe o carare mica si umbrósa catra parculu castelului de Rahon.

Acestu bunu servitoru mergédu pe cale facea visuri de auri si se vedeá deja intendantulu unui domnu mai de multe-ori milionariu.

O a sies'a persóna, bine ascunsa sub ranurile unei tufe frunsóse, a asistatu la feluritele scene, pe cari le-amu povestitu. Acea persóna erá Lactance.

Sè ne reintórcemu la Saint-Maixent si la frumós'a Olimpia.

Miscarea galopului nervosu si cadentiatu a lui

Ralph nu întârziă a imprasciă slăbitiunea asiă dicându completa a junei femei.

În momentul primu i pareă că s'a desceptatu dintr'unu somnu, dar ea reveni iute la simtiementulu realității, cându simti bratiulu stângu alu lui Saint-Maixent în giurulu taliei sale, si suflarea junelui a-diandu lînga grumadiulu ei si miscandu-i perulu cam desordinatu.

Dómn'a Chavigny se întórse de jumetate în sié, aretandu lui Saint-Maixent fati'a sa frumósa deja mai putinu palida si pe care se vedea o lîngóra dulce.

— Sè me ierti, amiculu meu, — siopti ea.

— Sè te iertu? — repeti gentilomulu putinu cam suprinsu. Eu nu te întielegu. Ce am sè te iertu?

— În momentul, — continuă Olimpia, — cându

Carol I Domnitorulu Romaniei.

Acést'a simtire dupla i pareă deliciósa, si bucurosu ar fi lasat'o sè se mai prelungésca, inse deja Saint-Maixent vediu că semi-lesinarea marquisei sè fini si o întrebà cu o voce gingasia:

— Asiă dara că ti-i mai bine, scumpa Olimpia, si redevíi tare si voinica? . . .

la Capetulu-Lumei, la marginea prapastiei, mi-ai vorbitu de a muri cu mine, m'am indoitu de cuvintele dtale. Nu am avutu dreptu, si éta ceea pentru care trebuie sè-ti ceru iertarea. Ah! dta ai disu adeverulu. . . Mi-ai datu dovéd'a cea mai invederata riscându a muri pentru mine . . .

— Nu este nici un merit, că te-am apermis, — respunse marquisulu iute. De acuma 'nainte nu potu esista aice pe pamentu pentru mine decâtu dōue fericiiri . . .

— Cari ?

— Aceea de a traî si aceea si de a muri pentru dta! Olimpio, sum alu dtale! . . . Tini in mân'a dtale tōta viét'a mea . . . Afara de dta nu esiste nimica . . . Departe de dta, lumea e desiérta . . . Ochii dtale sunt lumin'a mea unica . . . Cându te vedu, lun'a radiōsa mi-stralucesce . . . Cându nu esti aice, intunereculu me incungiura . . . Olimpio, Olimpio, dta esti viét'a mea! . . .

— Asiá dara me iubesci? . . . Me iubesci? . . . E dreptu? . . . siopti jun'a femeia cu o voce lina, si tremurându in totu corpulu seu.

— Déca te iubescu! . . . Ah! dta de multu scfi acést'a! . . . De multu esti sigura de acést'a! . . . Spune-mi că o scfi! . . .

Olimpia tacea, si credemu că tacerea acést'a erá respunsulu celu mai elocuentu.

Saint-Maixent apropiandu-si gur'a de urechi'a junei femei, continuá cu o voce lina, emotiunata si vibranta :

— Si dta, Olimpio, iubesci-me? . . .

— Sè te iubescu? . . . Nu pociu . . .

— Pentru ce? Pentru că traiesce inca acelu be-tranu caruia apartini prin lege, si care spre a incoroná tōte injuriile sale poltrōne, voiá sè te rapésca astadi prin nisce ómeni platiti? . . . De cumva acestu lasiu e o pedeca intre noi, di-mi o vorba, fa unu gestu, si mâne pedec'a va disparé!

— Ah! — esclamá jun'a femeia tresarindu, — dta l'ai ucide.

— Fara siovaire.

— O crima! . . .

— Nu. Ceea ce este o crima, este a te desparti de mine! Dōra capulu mi-ar cadé, dar ce-mi pasa? Asiu muri falosu si veselu déca murindu m'ai iubi!

— E bine, nu muri, — siopti jun'a femeia inchidendu-si ochii, — sum invinsa . . . Traiesce! . . . Traiesce, căci eu te iubescu.

Unu fulgeru de triumfu straluci in ochii lui Saint-Maixent.

— In fine, — si-dise elu.

Budiele sale ardietōre atinsera fruntea palida a Olimpiei.

Erá cu neputintia a nu povesti in castelu evenimentele acestei dupa-miédiadi atātu de fecunde in pericole.

O multime de servitori se dusera la padure. Ei aveau misiunea de a aduce a casa pe bietulu Germanu, de a se asigurá déca calulu servitorului si iép'a Nin'a au muritu, si in fine sè ingrópe fara nici o formalitate cadavrele celor doi banditi.

Prin urmare ei dusera cu sine o targa, factii si sepe.

Ei se reintōrsera tardiu, dupa ce au sositu noptea, aducēdu afara de sotiulu loru, iép'a si calulu, cari slabira, dar se aflau cu totulu afara de pericolu.

Incātu pentru cadavrele celor doi banditi ei nu gasira nimic. Fara indoiéla cei alalti banditi, pentru unu motivu de precautiune, l'au facutu sè dispara.

Saint-Maixent, care sciea fōrte bine ce s'a intemplat, parea totusi fōrte surprinsu.

Dn'a Chavigny, cuprinsa de friguri, rezultatulu naturalu alu emotiuniloru mari, pe cari le simti de câte-va óre, se retrase indata dupa prândiu. Si dōue din femeile sale o veghiau.

Marquisulu merse in apartamentulu seu, cându unu servitoru de odaia i-aduse scirea, că intendantulu i cere favorulu unei audientie nemidilocite, avēdu sè vorbésca cu dinsulu despre unu lucru de mare importantia.

— Ce dracu pōte sè voiéscu elu cu mine? — se intrebá Saint-Maixent inainte de a dá ordinulu de a-lu lasá in launtru.

Lactance intrá.

La lumin'a celoru optu luminári ale candelabreloru asiediate pe cuptoru, omulu de incredere alu contelui Rahon parea inca si mai palidu, mai lungu, mai secu, mai uritu de cătu de alta data.

Nasulu seu incovoiatu si vēnetu formá unu contrastu mare cu paliditatea galbēna si cá de pergamentu a fruntii si a fetei sale. Ochii sei mici scliptori, de jumetate ascunsi sub pleópele mari si debelate, luciau că nisce lumini.

Abiá trecu elu pragulu salonului, se inchiná, formandu cu partea de susu a corpului seu unu ânghiu de patru-dieci si cinci de grade; facu trei pasi inainte, se inchiná de nou, si in fine dupa o multime de salutári aj inse aprópe de marquisulu.

— Vrei sè vorbesci cu mine, Lactance? — i disse marquisulu. Ce potu sè-ti facu că sè-ti fiu placutu?

— Dnulu marquis me onorédia fōrte, facēdu-me demnu a-mi acordá o ascultare, — murmurá intendantulu. Voiu abusá cu atātu mai putinu de timpulu seu fericitu, cu cătu dnulu marquis a avutu sè supōrta astadi obosele mari, si portādu-se că unu adeveratu cavaleru, are trebuintia de repausu.

— Ai dreptu de totu. Intra dara indata la scopu, fara sè faci o introducere lunga!

— Chiar asiá voiu face . . . de cumva dlu marquis mi-va permite mai antāiu a me asigurá, că feres-tile si usile fiindu bine inchise, nimene nu ne pōte audi . . .

Si fara sè ascepte permisiunea ceruta, intendantulu grabi cu pasi mari a face prin tōte coltiurile inspectiunea cea mai minutiōsa.

— Ah! — esclamá marquisulu ridiēdu, — asiá dara dta ai de a tractá cu mine lucruri fōrte misterióse?

— Misterióse in punctulu celu mai inaltu, si speru că celu putinu peste unu momentu dlu marquis va fi fōrte indestulitu de precautiunile mele . . .

II.

Curs'a lui Lactance.

Saint-Maixent suridea privindu la Lactance, facēdu aceste, si in internulu seu se intrebá, că óre ce potu ascunde aceste precautiuni seriōse si nein-datinatē?

Dupa ce fini, intendantulu revini sè se puna fatia de gentilomulu, in o positiune respectuōsa, séu mai bine a dice servila, si incepu sè vorbésca.

(Va urmá)

S A E O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	29 10	E. 2 d. R. s. m. Teodosia.
Luni	30 11	c. p. Isaaci Mart. s. m. Netaliu.
Marti	31 12	ss. mm. Ermiu, Euseviu, Caralampiu.
Mercuri	1 13	ss. mm. Iustin, Iust, Cariton, Carita.
Joi	2 14	s. m. m. Ioanu celu Nou.
Vineri	3 15	ss. mm. Lucian, Ipatiu, Dionisiu.
Samb.	4 16	s. p. Mitrofan, c. ma. Sofia, s. Maria.

CRONIC'A RESBOIULUI.

Damele române si resboiulu.

Comitetulu damelor române din Sibîiu, pentru ajutorarea ostasilor români raniti, s'a disolvatu de catre guvern. Éta durerós'a scire cu care suntemu siliti sè incepemu de asta-data acésta rubrica, in care crediuramu a puté insirá infintiarea comitetelor de dame din tóte partile locuite de Români.

Disolvarea s'a facutu prin o scrisóre oficiala din 30 maiu a comitetului supremu din Sibîiu, dlu Wächter, adressata catra dn'a Judita Macelariu, presiedint'a comitetului de dame; accentuandu-se, cá constituirea comitetelor de ajutorare nu se póte concede, inse particularii potu colectá ajutore pe sém'a ranitilor, — dar conspectulu originalu despre ajutorulu adunatu totu-de-una inainte de espedare trebue substernutu autoritatii.

In urmarea acesteia, la 31 maiu coadunandu-se comitetulu, a luat cu parere de reu actu de sistarea activitatii sale, si a decisu cá dn'a presiedinta sè intrevina la ministerulu de interne pentru revocarea acestei ordinatiuni, — ceea ce dn'a Macelariu a si facutu prin unu recursu demnu.

Asiá dara damele române nu mai potu formá comitete pentru ajutorarea ostasilor români raniti, pentru cá instructiunea ce a primitu comitele supremu alu Sibîiului s'a tramisu si celorlalte autoritati civile! Dar magiarii au avutu tóta érn'a in Budapesta unu comitetu pentru ajutorarea ranitilor turci; ma si acuma, tocmai de odata cu esirea acestei ordonantie ministeriale, s'a formatu érași aice altu comitetu ungurescu totu in folosulu turciloru raniti!

E bine! Magiariloru li e permisu sè adune ajutore, ér Români sunt opriti? Este acésta dreptate si cuviintia? Magiarii potu sè faca demonstratiuni politice pentru turci, ér Români nu potu sè indeplinésca nici macaru unu actu curatu umanitaru in favorulu Românilor? Este acésta dictata de logica si de cultura? Lasámu sè respunda ori ce omu nepreocupatu!

Totu ce vomu adauge noi este, cá sè rugámu pe onorabilele nóstre dame, sè nu se disuguste prin acésta procedura brusca, ci sè continue si de acuma inainte a usiorá sórtea ostasilor români raniti. Nu voru mai puté sè formeze comitete, (fiindu acest'a unu dreptu esclusivu alu magiariloru,) inse cá particulare — si in intielesulu ordonantie guvernului — voru puté colectá ajutore. Dn'a Macelariu a si declarat, cá si de acuma inainte va primí oferte. Deci, fiindu cá nu este

iertatu, nu mai compuneti comitete, ci fia-care dama româna sè fia singura unu comitetu, sè intrunésca un'a rolulu tuturor, sè adune ofertele si — pazindu ordonanti'a ministeriale — sè le inainteze la loculu competente!

Ni place a crede, cá glasulu nostru nu va resuná indesiertu si cá damele nóstre se voru apucá de lucru cu puteri indoite. Dile grele se apropia pentru natiunea nóstra! Toti fiii si tóte ficele ei trebue sè-si faca datori'a! Si cu cátu pericolulu este mai mare, cu atá't'a si ajutorulu este mai pretiosu!

La lucru dar, surori române! Noi vomu inregistrá cu fala numele vostru si natiunea ve va fi purure recunoscatóre!

Precum suntemu informati, comitete de dame române pentru ajutorarea ranitilor români, s'au formatu nu numai la Sibîiu, ci si in alte parti ale Transilvaniei:

Damele române din Clusiu au formatu inca inaintea celorla din Sibîiu unu comitetu pentru disulu scopu nationalu. Presiedint'a acestui comitetu a fostu dn'a Maria Iliesiu.

Damele române din Fagarasiu au grabitu asemene a-si depune obolulu pe altarulu natiunii. Se adunara si compusera unu comitetu de 12 membre, sub presiedinti'a dnei Anastasia Popescu.

Ne mai putendu-se compune comitete, damele nóstre in mai multe locuri au inceputu sè adune cá particulare oferte pentru raniti români. Astfelu aflámu cu bucuria, cá

Domnisiór'a Veturia Romanu din Oradea-mare a deschisu o lista pentru scopulu indicatu, si cá dsa cu zelulu seu nationalu — ce siede atátu de frumosu damelorú nóstre — a si adunatu o suma considerabila.

Din Romani'a avemú sè inregistrámu de asta-data érași câte-va comitete nóue. A nume:

Domnele din districtulu Putna au facutu urmatorulu apelu catra dómnele din acelu districtu:

„Sunt secolu de cándu natiunea româna, greu incercata, n'a fostu in positiune de a dá proba viua de vitalitatea sa.

„Astadi éta armat'a româna la fruntarie spre a spune lumii prin glasulu tunului, cá tiér'a nóstra are consciinti'a drepturiloru sale si devotamentulu a le pastrá intacte.

„Cándu fratii nostrii cu pericolulu vietii au respunsu cu grabire la apelu suveranului care veghiéza cu neardormire a supra destinatelorú Romaniei, datori'a nóstra este a-i imbarbatá, dovedindu-le si prin fapte, cá suferintiele lorú sunt si ale nóstre, si cá vomu contribuí pentru a le usurá.

„In deplin'a credintia, cá dómnele acestui judetiu simtiescu aceea-si iubire pentru tiéra, cá dómnele din cele-l-alte punturi ale Romaniei, cá ele sunt totu asiá dispuse sè aduca cu o deplina buna-vointia sacrificii pe altarulu Patriei, facemu apelu la dênsele spre a se grabí a suptscrie si a tramite bani si obiecte, ce generositatea ânimei lorú le va dictá, in scopu de a vení in ajutorulu braviloru fii ai Romaniei.

„Maria Tufelcica, Smaranda Apostelenu, Ale-

sandrina Sideri, Emilia Suti, Aline Vidrascu, Arisia Robescu, Mari Braiescu, Zoitia Siontiu, S. I. Pastia, Lina Siontiu, Mari Orleanu, Carolina Paraschivescu, Olga Prodanu, Paulina Coruatu, Maria Boranescu, Luisa Lapati, Efrosine Cilibidachi, Sultana D. Gătia, Elisa G. Gătia, Mari Cotescu, Caliopei Nicolaide, S. Balanescu, M. Caianu, Elena Simionescu, Titia S. Vasiliu, Eleonora Calistratu, Ana Patrascanu, Elisabeta Crâmlău, Mari Cohanoschi, Aglae Pruncu, Maria Ciure, Algae Négu, Rosa Chircoru Davidu.“

Dómnenele din Focsiani in numeru de 37 s'au intrupitu si au semnatu unu angagiamentu, prin care se obliga a contribui pe luna cu diferite sume pentru tota durat'a resboiului.

Comitetulu dómnelor din Focsiani s'a constituitu astu-felu: dn'a Maria Tufelicita presiedinta, dn'a Smaranda Ghitra vice-presiedinta, dnele A. Sideri si L. Lapatti, casiere; L. Siminescu si M. Caranu, secretare.

Fia-care din dómnenele membre au primitu liste spre a aduna ofrande.

Scolaritiele. In mijlaculu acestei intregeri generose vedemu si pe unele scolaritice. Astu-felu „Cur. de Iasi“ ni anuncia, ca elevele institutului Fayard din Iasi au luat si ele o nobila initiativa in profitulu ambulantei române de a contribui fia-care cu catu va pute pe luna. Pe langa acesta au cate o ora destinata pe fia-ce di pentru a face scama.

Dómnenele din Galati — scrie „Curierulu de Galati“ — in genere intrecu in totulu ori ce asteptare a nostra. Nu vedi o casa de la cea mai innalta classa pana la celu din urma bordeiu, care se nu se ocupe pentru armat'a romana; in tote partile se face scama de olanda si bandage, precum si multe necesarii cerute de chirurgi pentru raniti. Unu comitetu de dómne se va constitui in curendu, ca se adune tote aceste lucruri.

Totu pentru ostasii romani raniti.

Cu o scire durerosa trebuie se incepemu si acesta rubrica. Guvernulu a disolvatu comitetulu Romanilor din Brasiovu, dupa ce mai antaiu primarul I. Gótt alu Brasiovului a dressatu unu processu verbalu cu dnii Diamandi I. Manole presiedintele, si N. T. Ciurcu cassarulu comitetului, in care s'a insemnatu respunsurile acestoru domni la intrebările oficiale. Astfelu desfiintiatu si acestu comitetu, dlu Diamandi I. Manole, declara ca in calitate de persóna privata, si-tine de sánta datoría, si romanésca si crestinésca, de a primi si de aci inainte ofrande marinimose pentru scopulu numitu.

Din Romania era si avem se inregistramu mai multe comitete. Astfelu:

Invetiaceii din gimnasiulu de la Tergoviste au luat initiativ'a de a veni in ajutorulu soldatilor raniti cu venitul uneia séu mai multor represintatiuni teatrale. Prim'a piesa care s'a jucatu, fu „Cetatea Némtilui“, drama de Alesandri.

Israelitii din Focsiani au constituitu comitete pentru acestu scopu, atatu de barbati, catu si de femei.

La Galati lucréza mai multe comitete. Antaiu **Comitetulu „Crucei rosie“**, alu carui presiedinte e dlu Alessandro Moruzzi si vice-presiedinte dlu colo-

nelu dr. Serfiosi. Nu mai putina activitate pune si **comitetulu israelitu** din acestu orasiu; o ambulanta speciala si intretinuta cu spesele comitetului israelitu din acestu orasiu are se se formeze nu peste multu. **Comitetulu filantropicu** nu este mai putinu activu in indeplinirea unei sfinte datorii filantropice. De la acestu comitetu se vedu mai multe liste de subscriptiune circulandu din mana'n mana si incarcate de subscrieri si sume respectabile.

Israelitii spanioli din Bucuresci au adressatu unu apelu catra coreligionarii lor pentru ajutorarea ranitilor romani. Apelulu s'a cetitu in ambele sinagoge ale lor.

Dómnenele israelite din Bucuresci s'au constituitu in comitetu pentru scopulu desu amintitu si au facutu unu apelu catra coreligionarele lor in interesulu acest'a.

Israelitii din districtulu Berlad constituintu-se in comitetu pentru jusu-disulu scopu, apeléza la toti coreligionarii din Berlad, si in deosebi la dómnenele israelite a lucrá dimpreuna cu copilele lor, scame, bandage etc.

Scrisori din Bucuresci.

— 1 iunie (22 maiu). —

(Hârthia moneda, — Maioru Murgescu si ordinulu St. Vladimiru, — Comitetele femeiloru române, — Legiunea bulgara, — „Stén'a Romaniei“, — Serata in gradin'a Episcopiei, — M. S. Imperatulu Alesandru II, — Consi iulu comunulu din Bucuresci.)

La ordinea dilei — hârthia moneda.

In septeman'a trecuta Guvernulu a asternutu Camerei unu proiectu de lege pentru emisiunea unora titluri de 30 miliónu lei. Proiectulu fu combatutu chiar de partisani ai guvernului, ca DD. N. Ionescu, P. Buescu, G. Cantilli etc. Discutiunea urmá in doue siedintie si nu se putu lua nici o decisiune. Dlu ministru de finantie consultá apoi pe cei mai buni financiari ai tierii, fara deosebire de partide, si formá unu nou proiectu, care se spera ca are se fia primitu mai cu inlesnire de corpurile legiutóre. Sunt cate-va dile de candu camer'a nu mai tinu siedintie din caus'a insuficientiei numerului de deputati. Tota lumea se intreba cu mirare care ar fi caus'a? Si cu dreptu cuventu, caci e la ordinea dilei o cestiune importanta, o cestiune — de vietia.

„Romanulu“ critica aspru purtarea deputatiloru. „Press'a“ asemene.

Ce va urma — vomu vedé.

*

Déca au avutu candva trecere diarele in capitala, apoi au acum. Si cum se nu? Cându fia-care ascépta in totu-de-una se apara diarele, se afe sciri de la câmpulu de resboiu; si ast'a este usioru de esplicatu cându scimu ca scump'a nostra tiéra e la inceputulu unui resboiu — póte — cruntu; cându, scimu, ca jun'a — dar brav'a — nostra armata e la fruntarii cu arm'a in mâna luptându cu curagiulu ereditu de la gloriosii nostri strabuni. Aflu de prisosu, dle Redactoru, se ve insiru aci succesele armatei nostre de pan' acum, caci le veti pute dá lectoriloru de prin diarele de aci. Numai a supra unui punctu voiu se me oprescu. Cu ocasiunea aruncării in aeru a monitoriului alu doilea turcescu, telegramele oficiale rusesci nu facu nici

o amintire despre bravulu maioru Murgescu, care inca participase la expeditiunea contra monitoriului turcescu. Nu se scie cauz'a. Dar ori si cum s'e fia, nu mai incape nici o indoieala despre acest'a. Ajunge a scii ca cu ocaziunea decorarii de catra M. D. Nicolae a locotenentiloru Dubasioff si Sestacoff cu crucea St. George si junele nostru maioru Murgescu, comandantulu flotilei, inca fu decoratu cu ordinulu St. Vladimiru, pentru curagios'a participare — care nu putinu a contribuitu — la acestu faptu stralucitu.

*

Cata bucuria si multumire sufletesca simte fiecare Românu, cându vede cata iubire a gasitu brav'a noastra armata in animele tuturoru Româniloru fara deosebire de positiune si sexu.

Femeile din tote anghiurile tierii cu mare graba si devotamentu s'au constituitu si se constituesu mereu in comitete spre a veni in ajutoriulu soldatiloru români raniti.

Onóre femeiloru române!

Totu in ajutoriulu ranitiloru români se mai vorbesce ca o s'e vina ambulantie franceze, italiene si serbe tramise de catra comitetele „Crucei Rosii“ din acele state.

*

In Ploesci s'a formatu o legiune bulgara compusa din voluntari sub comand'a generalulu Soboleff, si care numera deja vr'o 3000 ómeni. Acesti voluntari — dupa cum se aude — sunt bine imbracati, bine armati, sunt comandati de oficieri rusi, si in aceste conditii voru deveni buni soldati. Uniform'a lor e simpla — dupa cum s'a pututu vedé si aci in Bucuresci — si practica: o caciula de pele negra cu fundulu de postavu verde, unu mondiru verde cu gulerulu intorsu si doue rënduri de nasturi, pantalonii érași verdi in cisme lungi.

*

In numerulu trecutulu alu „Familiei“ am amintitu ceva despre decoratiunea „Stéu'a Romaniei.“ Dati-mi voia s'e ve dau unele detaiuri a supra ei. Panglic'a ei este rosia cu albastru. „Stéu'a Romaniei“ se compune din o cruce greca cu smaltiu albastru incadratu cu aur, ornata cu raze si de a supra cu coron'a princiaru de aur. Decoratiunile militare au doue sabii incrucisiate de a supra coronei. In centru e o cununa de lauri in smaltiu verde, legata cu panglic'a de aur, imprejurulu unui cercu de smaltiu rosu pe care sunt sepatu doi C impletiti, ér in josulu lor cifr'a I (Carolu I). Reversulu decoratiei e de smaltiu albastru, cu unu vulturu si in giuru cu devis'a: „In fide virtus!“

*

Asta séra la 8 óre va fi unu concertu in gradin'a Episcopiei. Societatea de binefacere, a carei presiedinta e M. S. Dómn'a, a luat initiativ'a acestei serate. Pretiulu v'a fi fixatu la minimulu unu leu, care se va incassá de Dómnele patrone la fic-care pórtu a gradinei; ér banii ce se voru aduná, voru servi pentru ajutorarea ostasiloru români raniti. Se spera, ca publiculu capitalei, din tote clasele societatii, se va grabi a participá la acésta frumósa serata, care are duplulu meritu de a amusá si de a servi in acel'a-si timpu, unui scopu din cele mai patriotice.

*

In septeman'a viitoare o s'e aiba Romani'a in sinulu seu mari óspeti. M. S. Imperatulu Rusiei, Alexandru II, va sosi in Ploesci la 7 juniu (26 maiu.) M. S. va fi insocitu de mostenitoriulu tronului, marii duci Vladimiru si Sergiu si de fratii sei.

Principele Gorciacoff, marele cancelar a Rusiei, si secretarii Hamburger si Jonimi, voru veni de odata cu M. S. — In suit'a M. S. va fi maresialulu curtei Adlerberger, ministrulu de resbelu, d. Milutin, generalii adjutanti de câmpu, Suwaroff si Voiecoff, generalulu Menzenszoff, siefu alu gendarmeriei, doctorulu Botken, impreuna cu alti siese generali si patru adjutanti de câmpu.

Escort'a M. S., pe care o va comandá colonelulu Ozeroff, se va compune: dintr'unu detasiamentu de infanteria cu 273 ómeni, 7 ofitiri si capitanulu Henden; dintr'unu detasiamentu de cavaleria sub comand'a capitanulu Nord cu 3 oficieri si 90 ómeni; dintr'unu detasiamentu de artileria sub comand'a capitanulu Sawein cu 2 oficieri si 24 ómeni; dintr'unu detasiamentu de saperi compusu din 47 ómeni si de câteva escadrone de cazaci.

M. S. va mai fi insocitu si de atasatii militari a Prusiei si Austriei, Werder si Bechtolsheim. Se asigura ca M. S. ar fi otaritu a face tota campani'a.

Intre óspeti ilu vomu puté numera si pe principele Milan, care va veni s'e salute pe M. S. Imperatulu.

*

Terminandu-se alegerile, consiliulu comunalu a Bucuresciloru, s'a denumitu prin decretu domnescu de primaru alu capitalei, presiedintele camerei, d. C. A. Rosetti.

Consilieri ajutori dd. Nic. Fleva, I. Procopiu-Dimitrescu si Dim. Gianni.

~~~~~

Finindu, imi place a crede ca si damele nostre sunt si voru fi totu-de-una la inaltimea misiunii lor! La revedere!

B. L. Bianu.

~~~~~

Scrisori din Paris.

— 17/29 maiu. —

Domnule Redactore,

Permiteti-mi a ve intretiné câte-va momente, atátu pe Domnia-Vóstra, câtu si pe onor. lectori ai „Familiei“, cu relatarea câtoru-va fapte, ce se petrecu in capital'a Franciei si pe cari toti Români trebue s'e le cunósca; si cu atátu mai multu, fiindu ca pâna acum impregiurările, abundinti'a materieloru si alte multe cause v'au impedeatu a ve ocupá de dênsele.

Totu-de-una privirile Româniloru au fostu indreptate catra salvatórea Francia, care pentru noi a fostu — potu dice — ângerulu protectoru.

Ori ce Românu, cându pronuntia acestu placutu nume, trebue s'e-lu pronuntie cu respectu si adoratiune. Deci, s'e vedemu ce face Francia, in momentulu acest'a, cându tunulu bubue in Orientu; cându fiecare nu scie ce va aduce diu'a de mâne, individele, ca si popórele!

Ce face Francia? Care este situatiunea ei? Din nenorocire, la o asemenea intrebare, me vedu nevoitu

a respunde, că Franci'a nu merge bine în momentele de fatia!

O nesigurantia completa si mai multu séu mai puțin, o stagnatiune vatematôre domina.

Sciú toti, evenimentele intemplete de la 4/16 maiu, în cóce. Nu e mai multu de două septemani, de cându presedintele republicei Francese, inlaturându guvernulu lui Jules Simon, s'a incungiuratu de aceia ce numai republicani nu potu fi, căci n'au fostu nici odata!

Cestiunea este din cele mai grave, ast-felu cum este pusa, ast-felu cum a facut'o sè se presinte maresialulu Mac-Mahon. Ea, trebue studiata în tôte fasele ei, inse nu este aci locul de a o face. Nici scopulu nu-mi este acest'a, nici paginile jurnalului Domniei-Vôstre nu mi-aru permite.

Tôte clasele societății sunt ingrigite. Comerciulu si industri'a, au inceputu a suferi. Neîncrederea domnesce, iar fric'a nu este departe.

Consecintiele unei ast-felu stari de lucruri, neputendu-se bine prevedé, chiar amânarea expositiei pôte fi probabila. De si câte-va milioane s'au cheltuitu pâna acum pentru acestu scopu, de si lucrările sunt inaintate, inse acésta schimbare politica pôte impedeacă popórele lunei întregi, de a-si concentra în 1878 fructele progresului si culturai lor.

Se dice că comisarulu generalu alu expositiunei si senatorulu dlu Krantz s'astépta a fi destituitu.

Voiescu a terminá acésta prima scrisiôre ce ve trimetu, prin câte-va linii relative la junimea româna din Paris. — În ceea ce privesce studiulu, progresulu ei, reputatiunea de care se bucura aci si altele privitôre la aceste, vi le voi face cunoscutu cu o alta ocasiune.

Acum, atâtu dv., câtu si toti Români de pe acolo, veti întielege ultim'a sa decisiune fatia cu gravele eveneminte din orientu, citindu urmatôrele rânduri:

(Nu iau obligatiunea de a me referá la toti, ci numai la o parte din tinerii Români de aci.)

Sciiti, că s'a facutu unu manifestu, adresatu jurnalurilor din Bucuresei, (deca nu me insielu s'a publicatu si în „Familia“) prin care Români de aci, isi a-retau frumósele sentimente de cari sunt animati. Ori cine putea sè dica citindu acelu manifestu, că noi, a-cestia ce locuimu Parisulu, cum vom aflá scirea că parte din fratii nostri au luat armele, vom fi în mijloculu lor. În primele dile pe când inca nu se declarase formalu resboiu Turciei, intrég'a junime erá animatu si gata a face cele mai mari sacrificii. Acésta s'ar fi întemplat în natura ori carui individu, departe de tiér'a sa, care dupa sute de ani ia armele.

Acestu entusiasmu, sè nu credeti c'a incetatu acum! Nu. Elu, a devenitu si mai mare, inse e mai multu incalditu de ratiune. Români de aci, cari vor sè faca ce-va, vediendu mersulu evenimentelor, nu au voit sè se puna, numai de câtu pe drumuri, când nu e trebuintia de ei. Nici arme nu sunt destule 'n tiéra, nici preparativele nu sunt facute, asiá cá sè se arme-die fia-care ce pórtá numele de Românu.

Momentulu fiindu datu, momentu care va veni în curéndu, toti vomu plecă, toti câti avem inima de Românu, toti câti voimu conservarea teritoriului nostru si inaltiarea numelui ce purtâmu.

Unulu din scriitorii unui jurnal din Buenresci, scriindu câte-va linii privitôre la Români din Paris,

dicea că cu tôte manifesturile patriotice, Români din Paris stau pe locu; căci cei stipendiatu au priimitu ordinu de la guvernulu sè nu faca nici o miscare, iar cei-l-alti consiliu de a nu plecă.

Junimea de aci si-a luat decisiunea. A disu, că va plecă; se va tiné de cuvêntu. Acum e cestiunea numai de timpu; prin urmare potu strigá câtu vor postfi aceia ce n'au invetiatu inca sè-si iubésca tiér'a.

A stá în acestu timpu în nepasare, este a comite celu mai degradatoru si cutezatoru actu. Nu tinerii Români din Paris vor face acésta.

Acum, ei impartasiescu durerile celor ce lupta pe malulu Dunarii, — si mâne, în locu de a fi în mijloculu Parisului, vor insoti pe fratii lor pe câmpulu de resboiu.

B. A. Vinasiu.

Sciri de pe câmpulu de resboiu.

Evenimentulu celu mai importantu în mintele cându scriemu aceste sire este sosirea tiarului russescu la Ploesci. Telegrafulu ni anuncia, că tiarulu are sè sosésca tocmai astadi mercuri sér'a la 7 óre 45 minute. La Ploesci s'au facutu pregatiri mari pentru primirea inaltului óspe. Dni ministrii Cogalniceanu si Brateanu s'au dusu la graniti'a tierii spre a-lu salutá în numele Domnitorului. Se scrie, că dupa sosirea tiarului se va tiné unu mare consiliu de resboiu, dupa care numai decátu va urmá trecerea Dunarii.

De la Dunare au sosit sciri multe despre unele bombardári între români si turci, si între rusi si turci. Mai mari au fostu cele de la Calafatu, unde artileri'a româna a datu proba de nalt'a sa capabilitate. Fostu-au canonade si la Islasu, de unde Români au pefugatu pe turcii cari voiau sè asiedie o bateria în fati'a Islasului; la Corabia, care a duratu de la 8 óre deminét'i'a pana la 4 dupa miédiadi, si în fine artileri'a româna sili monitorulu turcu sè se retraga; la Flamând'a, unde turcii au atacatu vasele de comerci si au rapitu cinci barbati si două femei, si în alte locuri. Tôte aceste inse n'au vr'o importantia mai mare, căci mai multu s'au incercatu tunurile.

Trecerea Dunarii s'a amanatu pâ'n'acuma din caus'a multelor calamități neprevédute. Ploile multe au stricatu căile de comunicatiune, apele s'au umflatu si a surupatu podurile si căile ferate. Comunicatiunea în multe locuri a fostu intrerupta mai multe dile. Acuma inse tôte s'a restabilitu. Armat'a russa a ocupatu tôte positiunile de la Dunare, si astépta numai semnalulu.

Esplosiunea monitorului turcescu despre care amu relatatu pe scurtu în nrulu trecut s'a intemplat astfelu: În nóptea din 26 maiu rusii au observatu la Macinu unu monitoru turcescu. Numai decátu li plesni prin minte sè-lu asvêrle în aeru. Deci hotarira a întreprinde indata acésta espeditiune indresnétia. Se alese o mica trupa în frunte cu locotentii Siestacoff, Dubasiuff si maiorulu românu de flotila Murgescu. Mic'a trupa prepará câte-va luntre cu torpile automotrice (de sine miscatôre) si le legá indareptulu canonierei române „Rindunic'a.“ Nóptea erá fôrte intunecósa, plouá multu. Cându de pe nav'a turcésca au vediutu canonier'a, au strigatu cine e? Dar maiorulu românu, Murgescu, care vorbescu turcesce, respunde cu o voce sigura: „Amici.“ Printr'o repedé

manevra, câte-si dónce luntrele automotrice au fostu pornite catra monitoriu. Acésta desteptà pe turci, cari pâna atunci nu banuisera nimicu. Unu focu de muschete pornesce de pe monitoriu si tunulu turcescu se aude. Inse glasulu lui fu pe locu nadusitu prin o esplosiune spaimentatóre. De pe malulu românescu se diari o flacara imensa de focu ridicându-se in aeru, dupa care totulu reintrà in tacere. Monitoriulu turcescu sarise in aeru. Acest'a este alu doilea montoriu pe care rusii ilu asvêrlira in aeru, si celu mai mare din câte mai remânu turciloru.

Din Asia vinu scirile cele mai nefavorabile pentru turci. Ocuparea Siucum-Calei de catra turci nu produse rezultatele asteptate, càci cerchezii pe cari i-au rescolatu in dosulu rusiloru, si-depunu armele pe rëndu. Turcii au vestitu in septeman'a trecuta, cà ei au reocupatu Ardahanulu, dar s'a adeveritu in urma prin ins'a-si recunóscre a turciloru, cà scirea acésta a fostu o scornitura. Rusii au incungiuratu Carsulu, care se spera cà va fi silitu a capitulá. Muktar pasia se retrage la Erzerum, unde rusii lu-urmarescu. Depesiele mai nóue spunu, cà rusii se afla in departare numai de 6 óre de Erzerum.

Tiarulu a sositu la Ploesci mercuri sér'a la 8 óre si unu patraru.

CE E NOU?

Principele Carol. De si amu publicatu deja mai de multe ori portretulu principelui Carol I, Domnitorulu Romaniei, totusi primindu acuma unu portretu mai nou alu seu, nu ne-amu pututu contení sè nu-lu reproducemu in nr. presinte, càci rolulu ce-lu jóca Romania in resboiulu actualu atrage atentiunea lumei intregi a supra Domnitorului din fruntea ei. Biografia n'avemu sè adaugemu. Acea se afla deja in colónele foi nóstre. Deie ceriulu, cà principele Carol sè conduca destinele Romaniei la limanulu doritu!

Poesiile resboiului actualu. Abia au inceputu sè bubuie tunurile române, si éta cà s'a desteptatu si lir'a nóstra nationala. Diuarele din Bucuresci publica mai multe poesii inspirate de resboiulu actualu. Chiar si pentru interessulu istoricu literaru, vomu reproduce si noi din ele. Dreptu introduce, ni facemu placerea d'a publicá in nrulu presinte dupa „Press'a“ din Bucuresci, frumós'a inspiratiune a bardului nostru nationalu, dlu V. Alessandri.

Jubileulu bisericescu din Oradea-mare, despre care vorbimu mai la vale in rubric'a „biserica si scóla“, a avutu si partea sa sociala. In sér'a dílei serbatorice (3 iuniu) toti óspetii se intrunira la unu banchetu in sal'a otelului „Arborele verde“. Numerulu celoru presinti erá cam o suta, toti Români, intre cari si o cununa de dame frumóse. Toasturi s'ad disu putine, càci tinerimea inspirata de sonurile bandei musicale de la Beiusiu, a inceputu sè dantieze. Dintre damele presinte unu amicu ni-a notatu urmatórele cunoscutu ale sale: dómnele: contess'a Rhedei-Bardosi, Horsaia din Sighisióra, Eulalia Borbola, Elisabeta Mihutiu (Beiusiu,) Maria Popu (Vasiadu,) Luisa Murgu, ved. Paulina Nistoru n. Costa, Rosalia Popu n. Békely (Holodu,) Iléna Rednicu n. Popu, — si domnióiórele: Veturia Romanu, Laura si Ana Popu (Vasiadu,) Rosa Kelemen, Rosa Popu (Holodu,) Ana Horsaia, Luisa si Paulina Orosu (Belu,) si Maria

Murgu. Sub decursulu banchetului domnióiór'a Veturia Romanu a avutu laudabil'a idea d'a intreprinde o colectare in favorulu ostasiloru români raniti, pe care a si realizatu-o cu multu succesu. Petrecerea durá pâna la 2 óre dupa mediulu noptii.

In Maramuresiu s'a denumitu comite supremu Lónyay János. Asia dara nu mai esiste nici unu comite supremu român.

Biserica si scóla.

Dieces'a Orádii-mari a avutu la 3 iuniu st. n. mare serbatóre. Atunce a serbatu ea iubileulu de o suta de ani alu infintiárii sale. O suta de ani din esistinti'a unei diecese forméza o parte interessanta a istoriei nóstre bisericesci si culturale. Astfelu si istoria diecesei numite, (pentru care generosulu episcopu actualu a anunoiatu unu premiu de 50 galbeni,) are sè fia o lucrare pretiósa, càci acésta diecesa prin institutetele sale de cultura a respânditu multa lumina in fiii natiunii nóstre. Sperámu a revini a supra acesteia de alta-data; acuma insemnámu numai atát'a, cà numerulu episcopiloru cari s'au peréndatu in acésta diecesa este siese. Acestia sunt: I Dragosiu 1777—1787, — II Darabant 1788—1805, — III Samuile Vulcanu 1807—1839, — IV Basiliu Erdeli 1843—1862, — V Iosifu Pap-Szilágyi 1863—1873, — VI Ioanu Olteanu 1873—. Revenindu la serbarea actuala, aceea s'a facutu cu pompa mare si cu asistinti'a celoru mai de frunte membrii ai clerului, adunati din tóte partile diecesei. Erá bucuria a vedé acestu cleru cultu, ai carui membrii toti au terminatu cursulu gimnasialu si au facutu maturitatea, ér unii au studiatu si drepturile, pe cându altii au doctoratulu in teologia. Inteliginti'a civila inca a fostu represintata. Serbarea s'a deschisu prin serviciulu divinu celebratu de Pr. Ssa parintele episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, cu asistintia de optu dieci preoti. Cantárele fure executate de chorulu tinerimei gimnasiale din seminariu cu multa presisiune, pentru care merita recunoscintia si lauda. La serviciulu divinu, afara de unu publicu numerosu, a fostu represintate tóte autoritátile civile locale. Dupa missa, dar totu in biserica, Ill. Sa D. episcopu tinédu o cuventare scurta despre insemnatarea acestei díle, a adusu la cunoscintia si a impartitu distinctiunile date unoru membrii ai clerului de Maj. Sa regele, (pe cari le insemnámu mai la vale,) facédu totu-odata cunoscutu, cà a propusu M. Sale si numirea unoru canonici onorari, apoi a urmatu publicarea unoru distinctiuni date de Ill. Sa la cáti-va protopopi si paroci. La órele 11 si jumetate clerulu a mersu in corpore la episcopulu si i-a predatu — prin graiulu prepositului Borbola — portretulu Pré S. Sale litografatu de cleru in memori'a acestei díle. La 1 óra Ill. Sa a datu unu prândiu diplomaticu, la care au luat parte tóte capeteniile autoritátilor civile, militare si preotiesci, precum si toti membrii clerului si ai inteligintiei civile din diecesa, cari se adunara la acésta festivitate. Numerulu celoru intruniti s'a urcatu aprópe la 200. Firesce cà nici toasturile n'au lip-situ, ma dóra au fostu si pré multe. In decursulu prândiului sosisi o depesia din Budapesta, prin care se anunoiá, cà Maj. Sa a numitu canonici onorari pe Rdss. DD. Nicolau Vulcanu si Paulu Vela. Depesie de felicitare sosira o multime. Sér'a se tinú unu banchetu la otelulu „Arborele verde“, despre care vorbiramu mai susu. In diu'a urmatóre Ill. Sa parintele

episcopu si totu clerulu adunatu se fotografă intr'unu tablou in memori'a acestei dile. Astfelu se incheiă serbarea iubilara. Apoi toti cei adunati ne rentorseram cu catra casa deplinu multiamiti, cã serbarea a reesitu escelentu, si a facutu opóre natiunii nãstre. Implinim dora o prã placuta datorã, exprimãndu tributulu recunoscintei si multiamitei nãstre Ilus. S. parintelui episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, carele a adusu totu sacrificiulu posibilu, a desconsideratu obosel'a fizica si spirituala, si a facutu tãte, pentru cã acãsta serbare sã fia la inaltimea ei!

Distinctiuni bisericesti. Maj. Sa regele a binevoitu a donã III. Sale parintelui episcopu din Oradea-mare Ioanu Olteanu ordinulu Franciscu Iosifu crucea mare, — Rds. D. canonicu si prepositu totude acolo N. Borbola ordinulu Leopoldu class'a III, — Rds. D. canonicu Ioanu Cucu abatã titulara, — Rds. Domni Toma Siobanu archidiaconu in Carei-mare, si Petru Mihuti direct. gimn. in Beiusiu, crucea de merite.

Pr. Ssa parintele Teoctistu Blasieviciu, noulu metropolitu alu Bucovinei, s'a chirotonitu la 27 maiu de archiereu in biseric'a grecesca din Viena. La acestu actu au functionatu episcopii sufragani din Zara si Cattaro, mai multi archimandriti, presbiteri si diaconi. Metropolitulu Calnicu din Bucuresci inca a fostu de fatia, dimpreuna cu unu publicu numerosu.

Societati si institute.

Adunarea Societãtii pentru fondu de teatru romãnu in anul acest'a se va tinã la Abrudu in a dou'a jumetate a lunei lui julie. Diu'a se va defige in siedintia viitoare a comitetului, si astfelu credemu a o putã anuncia in nrulu celu mai de aprãpe.

Societatea „Petru Maioru“ a junimei romãne universitare din Bpesta isi tinu siedintia generala de inchiere la 15/27 l. s. a. c. Pãn' ce se va publicã unu raportu despre starea si activitatea acestei Societãti, premitemu acum aici urmatãrele: a) *Comitetulu* dimpreuna cu ceilalti membrii ai societãtii pe lãnga resolverea si indeplinirea cestiunilor curente: prelucrã unu regulamentu internu d'o forma mai completa si d'unu substratu mai amplificatu; institui o comisiune criticãtoare; fondã o foia propria „Ros'a cu ghimpi“; in fine proiectã si votã unu conclusu pentru crearea unui fondu inalienabilu, pentru care se si determinara din averea societãtii 20 fl. v. a. Conducatorulu acestui fondu de reserva e — pe 3 ani — alesu Ilustrit. Sa D. I. cav. de Puscariu. b) *bibliotec'a* crescã in anul scol. 1876/77 cu 56 de piese, astfelu la finea anului acestuia nrulu curentu alu cãrtiloru a fostu 582. c) *Cass'a* la inceputulu anului a cuprinsu in bani gata 214 fl. 31 cr. 6r la finea anului 152 fl. 67 cr. Din donatiuni incursera 91 fl. pentru cari se si exprimã aici multiamita publica. Membrii Societãtii a fostu in ambele semestre 34. Operate se cetira 15. Din aceste 10 originare, 2 traduceri si 3 critice. Presiedinte fu in sem. I dlu Dr. G. Vuia, in sem. II dlu Iosifu Vulcanu.

Societatea „Arborosa.“ Cernauti 1 juniu. Domnule Redactoru! Societatea academica „Arborosa“ din Cernauti a tinutu marti sãr'a intr'alu 17/29 maiu in sal'a otelului la „Mielulu de auru“ o siedintia sociala, care cu dreptu cuventu s'ar putã numi o serata musicala. Unu publicu numerosu a luat parte la

adunare si damele a impodobit'o prin presentia lor. Cantarea cãtu si dechiamarea si discursulu a incantatu publiculu, care in mai multe rãnduri si-a exprimat multiamirea prin aplause viue. Aicea este locul a descoperi celor ce dorescu sinceru propasirea nãstra unu talentu musicalu, care recere numai putina desvoltare pentru a ajunge la perfectiune. Este dlu Golembiovschi, presiedintele societãtii. Compositiile dsale: „Altariulu manastirei Putna“, „Cadrilulu“ si „Cisla“, cari s'a produsu la siedintia, se distingu prin unu stilu simplu si o coloratiune viua. Ce am auditu, nu sunt numai acorde banale, dar melodii din inima si de inspiratia. Dlu Golembiovschi a sciutu a dã prin acorde potrivite cuvintelor o expresiune puternica. Ce stilu dramaticu in „Altariulu manastirei Putna“ si in „Cisla“! Acolo severu, amesuratu intielesului poesiei, aicea usiurelu si poporalu. Surisele damelor si murmure de admirare a publicului intregu l'a recompensatu pentru activitatea lui, si dorescu cã aplausele publicului sã-i remaie lungu timpu in amintire cã unu indemn la o activitate si mai mare in viitoriu! Dlu Georghie Popescu, juristu, a tinutu discursulu: „Lupt'a pentru esistintia“, care fu ascultatu de intregulu publicu cu mare luare de sama. Dlu Ioanu Cocinschi, juristu, a declamatu cu focu si multa arta unu fragmentu din „Dumbrava rosia“ si a provocatu aplause entusiaste in publicu. Dnii Golembiovschi si Eugeniu Mesieder a esecutatu fãrte corectu unu duo pentru viole de Reissiger. La 11^{1/2} de òre partea, numita oficiala in programu, a siedintiei, s'a sfirsitu, si damele a plecatu incantate de òrele placute ce a petrecutu. Mai apoi s'a tinutu partea neoficiala care a duratu pãna ce radiile dioriloru s'a furisiatu prin geamuri. Publiculu romãnu din Cernauti are numai o parere de reu, si adeca cã astfelu de siedintie se tinu cam raru.

Teofilu Adinceanu.

Reuniunea invetiatoriloru romãni selagiani si-a tinutu adunarea generala in 3/15 maiu in comun'a Bocsia-romana, unde e ingropatu Simeonu Barnuti, carele nici acuma nu are monumentu, de si spre acestu scopu s'a facutu colecte inca mai de multu.

La Boziasiu in Transilvania s'a infintiatu o „institiune pentru continerea de la beutur'a vinarsului.“ Fia-care membru alu institiunii platesce in tãta lun'a 10 cruceri, in casuri de poticniri se pedepsesce cu 10—50 cr. Capitalulu care se va formã, are destina-tiunea, cã din interesele lui ori care fflu sãu fãta a membrului in diu'a cununiei sã se daruiesca cu 2—5 fl.; 6r membriloru fara familia sã li se daruiesca totu atã-t'a in casuri estreme. Recomandãmu acestu esemplu frumosu si altoru comune!

 Spre a satisface dorintiele on. publicu, din caus'a resboiului ce s'a inceputu, deschidemu

prenumeratiune estraordinara

la „Familia“, din 1 juniu. Pretiulu a se vedã in fruntea foii nãstre. Vomu publicã in fia-care numeru **cronic'a resboiului** si o vomu ilustrã cu **portretele 6meniloru de frunte** cari voru luã parte in aceste evenimente, precum si cu alte ilustratiuni.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.